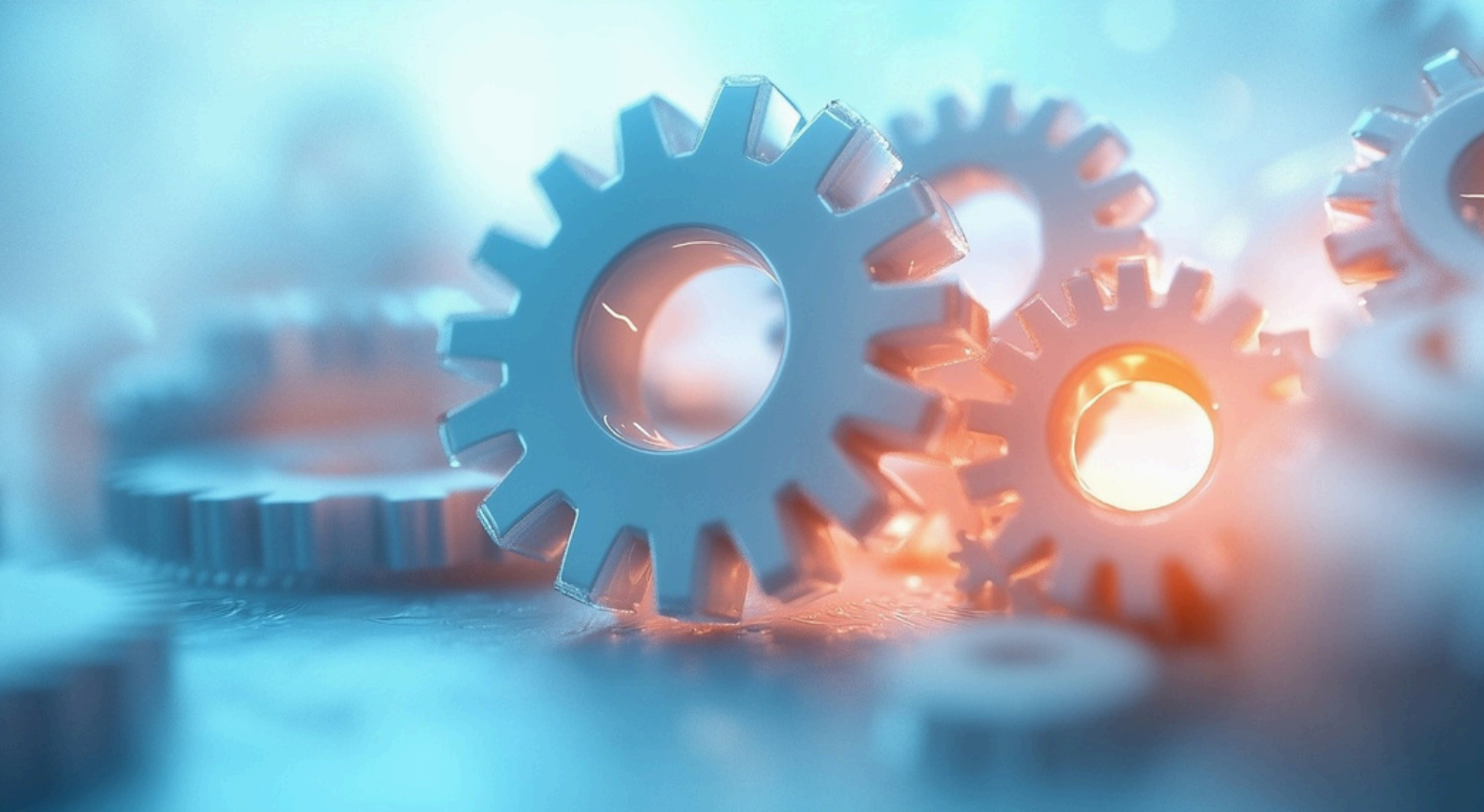

DOANH NGHIỆP CẦN LƯU Ý GÌ THEO HƯỚNG DẪN MỚI VỀ CHẾ ĐỘ KẾ TOÁN?

ĐẶNG HUYỀN THU

Nhằm hoàn thiện khuôn khổ pháp lý về kế toán, bảo đảm tính minh bạch và thống nhất trong hoạt động tài chính của doanh nghiệp, ngày 27/10/2025, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư 99/2025/TT-BTC (**Thông tư 99**) hướng dẫn về chứng từ kế toán, tài khoản kế toán, ghi sổ kế toán, lập và trình bày Báo cáo tài chính của doanh nghiệp. Thông tư 99 có hiệu lực từ ngày 01/01/2026 và áp dụng cho năm tài chính bắt đầu từ hoặc sau thời điểm này. Văn bản mới sẽ thay thế Thông tư 200/2014/TT-BTC (được sửa đổi, bổ sung bởi Thông tư 75/2015/TT-BTC và Thông tư 53/2016/TT-BTC, gọi chung là “**Thông tư 200**”) và Thông tư 195/2012/TT-BTC, ngoại trừ một số quy định về kế toán cổ phần hóa doanh nghiệp Nhà nước tiếp tục được giữ lại theo khoản 2 Điều 31, Thông tư 99. Dưới đây là một số điểm nổi bật mà doanh nghiệp cần lưu ý khi thực hiện chế độ kế toán theo Thông tư 99.

Thứ nhất, sửa đổi, bổ sung một số danh mục và biểu mẫu **chứng từ kế toán, hệ thống tài khoản kế toán và sổ kế toán**.

- Thông tư 99 ban hành hệ thống biểu mẫu chứng từ kế toán (Phụ lục I) và sổ kế toán (Phụ lục III), trong đó lược bỏ một số biểu mẫu cũ của Thông tư 200 như bảng chấm công, bảng chấm công làm thêm giờ và giấy đi đường. Thông tư 99 cũng điều chỉnh tên một số biểu mẫu, ví dụ như “*biên bản bàn giao tài sản cố định sửa chữa lớn hoàn thành*” được sửa đổi thành “*biên bản bàn giao tài sản cố định sửa chữa, bảo dưỡng hoặc nâng cấp, cải tạo hoàn thành*”. Bên cạnh đó, Thông tư 99 tiếp tục cho phép doanh nghiệp tự thiết kế hoặc sửa đổi, bổ sung biểu mẫu chứng từ và sổ kế toán cho phù hợp với hoạt động và yêu cầu quản lý, với điều kiện doanh nghiệp phải ban hành Quy chế hạch toán kế toán (hoặc các tài liệu tương đương) về các nội dung sửa đổi, bổ sung để làm cơ sở thực hiện.
- Thông tư 99 sửa đổi và bổ sung một số nội dung liên quan đến hệ thống tài khoản kế toán. Doanh nghiệp áp dụng hệ thống tài khoản tại Phụ lục II và được phép điều chỉnh tên, số hiệu, kết cấu và nội dung phản ánh của các tài khoản này để phù hợp với đặc thù hoạt động và yêu cầu quản lý, với điều kiện các sửa đổi phải được thể hiện trong Quy chế hạch toán kế toán (hoặc tài liệu tương đương). Thông tư 99 cũng bổ sung một số tài khoản mới như 215 - Tài sản sinh học, 332 - Phải trả cổ tức, lợi nhuận, hay 2414 - Nâng cấp, cải tạo tài sản cố định; đồng thời lược

bỏ các tài khoản không còn phù hợp như 161 - Chi sự nghiệp, 417 - Quỹ hỗ trợ sắp xếp doanh nghiệp, 611 - Mua hàng, 631 - Giá thành sản xuất, hay 1111 - Tiền Việt Nam. Ngoài ra, một số tài khoản được đổi tên để phản ánh rõ hơn bản chất nghiệp vụ, ví dụ, tài khoản 242 từ “Chi phí trả trước” thành “Chi phí chờ phân bổ”, tài khoản 4112 từ “Thặng dư vốn cổ phần” thành “Thặng dư vốn”.

Thứ hai, sửa đổi, bổ sung một số quy định liên quan đến việc báo cáo tài chính.

- Việc lập báo cáo tài chính áp dụng các biểu mẫu tại Phụ lục IV, Thông tư 99. Trong đó, mẫu báo cáo tài chính năm sẽ được chia làm 02 loại là (i) Báo cáo tài chính năm đối với doanh nghiệp *đáp ứng giả định hoạt động liên tục* và (ii) Báo cáo tài chính năm đối với doanh nghiệp *không đáp ứng giả định hoạt động liên tục* (ví dụ như doanh nghiệp đang trong giai đoạn giải thể, phá sản hoặc ngừng hoạt động). Trong đó, việc quy định riêng mẫu báo cáo tài chính cho doanh nghiệp không đáp ứng giả định hoạt động liên tục là một điểm mới của Thông tư 99. Ngoài ra, với Báo cáo tài chính năm của doanh nghiệp đáp ứng giả định hoạt động liên tục, Thông tư 99 đã sửa đổi thành phần của báo cáo tài chính từ “Bảng cân đối kế toán” thành “Báo cáo tình hình tài chính” với một số khác biệt về mặt nội dung.

Ví dụ, phần A.II (Đầu tư tài chính ngắn hạn - mã số 120) của Bảng cân đối kế toán (quy định tại Thông tư 200) bao gồm **03 mã số** (Chứng khoán kinh doanh, Dự phòng giảm giá chứng khoán kinh doanh và Đầu tư nắm giữ đến ngày đáo hạn - tương ứng với mã số 121 - 123). Theo Thông tư 99, tại Báo cáo tình hình tài chính, phần này bao gồm **06 mã số** (Chứng khoán kinh doanh, Dự phòng giảm giá chứng khoán kinh doanh, Đầu tư nắm giữ đến ngày đáo hạn ngắn hạn, Dự phòng đầu tư nắm giữ đến ngày đáo hạn ngắn hạn, Đầu tư ngắn hạn khác, và Dự phòng tổn thất các khoản đầu tư ngắn hạn khác - tương ứng với mã số 121 - 126).

- Thông tư 99 thống nhất thời hạn nộp báo cáo tài chính năm của mọi loại hình doanh nghiệp là 90 ngày kể từ ngày kết thúc năm tài chính, thay cho quy định trước đây của Thông tư 200 - tách thành hai mốc 30 và 90 ngày. Bên cạnh đó, công ty mẹ, tổng công ty có trách nhiệm quy định thời hạn nộp báo cáo của công ty con và đơn vị trực thuộc để kịp việc hợp nhất hoặc tổng hợp báo cáo. Đối với các loại báo cáo khác theo kỳ kế toán riêng (như báo cáo quý, bán niên), doanh nghiệp thực hiện thời hạn nộp theo quy định của pháp luật chuyên ngành tương ứng.

Thứ ba, bổ sung quy định về sử dụng phần mềm kế toán. Theo đó, doanh nghiệp có thể sử dụng các phần mềm kế toán để thực hiện công tác kế toán theo quy định tại Thông tư 99. Phần mềm kế toán mà doanh nghiệp lựa chọn sử dụng phải đảm bảo tối thiểu các yêu cầu chuyên môn, nghiệp vụ về kế toán. Đơn cử, phần mềm phải đảm bảo các quy trình, nghiệp vụ kế toán tuân thủ pháp luật kế toán, pháp luật thuế và các quy định liên quan, không làm thay đổi bản chất, nguyên tắc, phương pháp kế toán và thông tin, số liệu trên sổ kế toán và báo cáo tài chính; thông tin, dữ liệu trên phần mềm phải được bảo mật, an toàn và tuân thủ các quy định về bảo mật, an toàn thông tin... Lưu ý thêm rằng người quản lý điều hành doanh nghiệp, kế toán trưởng/phụ trách kế toán và những người có liên quan phải chịu trách nhiệm về tính chính xác, trung thực của thông tin, số liệu kế toán được cung cấp từ phần mềm kế toán.

Thông tư 99 đã tạo ra chế độ kế toán thống nhất, linh hoạt hơn, đồng thời tăng yêu cầu về tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong việc lập chứng từ, hạch toán và trình bày báo cáo tài chính. Việc sửa đổi hệ thống tài khoản, chuẩn hóa và cập nhật các biểu mẫu chứng từ và báo cáo, đồng thời đặt ra yêu cầu cụ thể đối với phần mềm kế toán, sẽ tác động trực tiếp đến cách thức doanh nghiệp tổ chức và vận hành công tác kế toán. Do đó, doanh nghiệp cần nhắc tiến hành rà soát toàn bộ quy trình kế toán hiện tại, bao gồm hệ thống tài khoản đang áp dụng, quy chế hạch toán nội bộ, quy trình lập và phê duyệt chứng từ, cũng như phần mềm kế toán, để kịp thời điều chỉnh và bảo đảm phù hợp với các yêu cầu mới kể từ năm tài chính bắt đầu từ ngày 01/01/2026. Trong trường hợp Quý Khách hàng và bạn đọc có mong muốn tìm hiểu thêm và được tư vấn liên quan đến các quy định mới của Thông tư 99 cũng như những vấn đề khác trong lĩnh vực tài chính, kế toán nói chung, Văn phòng luật sư NHQuang&Cộng sự sẵn sàng giải đáp, cung cấp các ý kiến pháp lý liên quan tới Quý Khách hàng và bạn đọc.